

სპონტანური შეკრების სამართლებრივი რეგულირების ტრანსფორმაცია საქართველოში და მისი შესაბამისობა საერთაშორისო სტანდარტებთან

მარიამ კობერიძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სამართლის სკოლის *საჯარო სამართლისა და პოლიტიკის* მაგისტრის ხარისხის
მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

საჯარო სამართალი და პოლიტიკა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ქეთევან ერემაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

განაცხადი

“როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

მარიამ კობერიძე

19 ივნისი, 2026 წელი.“

აბსტრაქტი

წინამდებარე ნაშრომი იკვლევს შეკრების თავისუფლების განხორციელების ერთ-ერთ განსაკუთრებულ ფორმას - სპონტანურ შეკრებებს და მათ მიმართებას შეკრების ჩატარების შესახებ სახელმწიფოს წინასწარი გაფრთხილების კონსტიტუციურ ინსტიტუტთან. კვლევა ეყრდნობა ისტორიულ, შედარებით-სამართლებრივ და შეფასებით მეთოდოლოგიურ მიდგომებს.

კვლევის მიზანია სპონტანური შეკრების სამართლებრივი ბუნებისა და მისი დაცვის სტანდარტების ანალიზი. ასევე, საქართველოში მოქმედი საკანონმდებლო ჩარჩოს შესაბამისობის შეფასება საქართველოს კონსტიტუციიდან, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკიდან თუ სხვა საერთაშორისო უფლებადაცვითი მექანიზმებიდან მომდინარე მოთხოვნებთან.

ნაშრომში საკონსტიტუციო სასამართლოს 2002-2025 წლების პრაქტიკის სინთეზურმა ანალიზმა ნათლად წარმოაჩინა სპონტანური შეკრების დაცვის სტანდარტების ტრანსფორმაცია. კვლევამ აჩვენა, რომ სასამართლომ ეტაპობრივად აღიარა მიმდინარე მოვლენებზე დაუყოვნებელი რეაგირების განსაკუთრებული მნიშვნელობა, რაც 2023 წელს სპონტანური შეკრების კონსტიტუციური დაცვის მკაფიო აღიარებით დასრულდა.

ეუთო/ოდირის, ვენეციის კომისიისა და გაეროს სპეციალური მომხსენებლის დოკუმენტების ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ სპონტანური შეკრებები წინასწარი გაფრთხილების ინსტიტუტის აუცილებელ საგამონაკლისო რეჟიმს წარმოადგენს, ხოლო შესაბამისი სამართლებრივი ჩარჩო უნდა ითვალისწინებდეს ამ ტიპის შეკრებების სპეციფიკას და უზრუნველყოფდეს მათი ეფექტიანი დაცვის გარანტიებს.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს საკვანძო გადაწყვეტილებების ანალიზის საფუძველზე დამატებით გამოიკვეთა, რომ წინასწარი შეტყობინების სისტემები, როგორც წესი, თავსებადია შეკრების თავისუფლებასთან, თუმცა მათი გამოყენება არ უნდა იყოს ზედმეტად მკაცრი ან ფორმალისტური. სპონტანური შეკრებებისათვის გამონაკლისების არარსებობა, აგრეთვე მშვიდობიანი შეკრების დაშლა ან მონაწილეთა სანქცირება მხოლოდ წინასწარი შეტყობინების მოთხოვნის შეუსრულებლობის საფუძველით, კონვენციის მე-11 მუხლით დაცული უფლების არაპროპორციულ შეზღუდვას წარმოადგენს.

ნაშრომში გაკეთებულია დასკვნა, რომ მიუხედავად საქართველოში სპონტანური შეკრების საკანონმდებლო დონეზე აღიარებისა, მოქმედი სამართლებრივი რეგულირების ცალკეული ელემენტები სრულად ვერ პასუხობს ამ ტიპის შეკრებების ბუნებასა და თავისებურებებს. განსაკუთრებით პრობლემურია სპონტანური შეკრების დეფინიციის ვიწრო ფორმულირება, წინასწარი გაფრთხილების რეჟიმთან დაკავშირებული მოთხოვნები და სანქციების გამკაცრებული სისტემა, რომლებიც შეკრების თავისუფლების არაპროპორციული შეზღუდვის რისკებს წარმოშობს.

საძიებო სიტყვები: შეკრება, სპონტანური, გაფრთხილება, ნებართვა.